

بازآفرینی محلات سنتی با تاکید بر رویکرد فرهنگ مبنا

(مطالعه موردی: محله کلیا همدان)

مجتبی ساعی^{۱*}، فرناز وهاپیان^۲

۱- باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران، Email: Hamsaei1367@Gmail.com
۲- کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، همدان، ایران، Email: Farnaz_Vahabian69@yahoo.com

چکیده

با شروع انقلاب صنعتی در غرب و قانون اصلاحات ارضی در ایران روند شهرنشینی با رشد چشمگیری مواجه شده است و این رشد بیش از اندازه باعث شد ساخت و سازها در شهرها بی ضابطه گسترش یافته و در پی آن خیلی زودتر از آنچه که تصور می شد، این ساخت و سازها رو به فرسودگی نهاده و محله هایی با نام بافت فرسوده ایجاد گردد. در این میان ناحیه تاریخی شهرها میراث ارزشمندی است که در طول زمان در هویت بخشی به حیات شهری نقش ویژه ای ایفاء میکند. در این پژوهش سعی بر آن است تا با سنجش شاخص های بازآفرینی از منظر فرهنگی در محلات سنتی به احیای هویت و فرهنگ غنی اینگونه محلات دست یافت. این مقاله با رویکردی توصیفی تحلیلی، از روش مطالعات میدانی و کتابخانه ای و با استفاده از مدل های تحلیل آماری، مدل برنامه ریزی راهبردی (استراتژیک) و فرایند تحلیل سلسله مراتبی و با بهره گیری از نرم افزارهای SPSS و Expert Choice تهیه و تدوین شده است. از اینرو محله کلیای همدان به عنوان نمونه مورد مطالعه انتخاب شد چرا که این محله یکی از محلات قدیمی و سنتی همدان به حساب می آید. برای روشن تر شدن موضوع و بدست آوردن اطلاعات و آمار دقیق پرسشگری وسیعی در سطح محله انجام پذیرفت، تحلیل های نهایی در این پژوهش نشان می دهند که عوامل اجتماعی- فرهنگی بر کیفیت محیطی محدوده مورد مطالعه موثر بوده و از میان مؤلفه های مورد بررسی در این پژوهش به ترتیب مولفه امنیت و سکونت مداوم در محله دارای بیشترین و کمترین میزان تاثیر کیفیت مؤلفه های اجتماعی- فرهنگی در این محدوده می باشند، به همین ترتیب راهبرد های رهگشایی جهت احیاء هویت فرهنگی و باز زنده سازی فرهنگی محله کلیا به تفصیل در متن مقاله آمده است.

واژه های کلیدی: بازآفرینی فرهنگ مبنا، کیفیت محیط، محله کلیا، AHP-SWOT.

۱- مقدمه

به طور کلی کاهش کارایی هر پدیده ای، فرسودگی آن را در پی دارد. هنگامی که حیات شهری در محدوده ای از شهر به هر علتی رو به رکود می رود، بافت شهری آن محدوده در روند فرسودگی قرار می گیرد. پدیده فرسودگی در بافت های شهری بر کالبد بافت و همچنین بر فعالیت های اجتماعی و اقتصادی آن اثر گذار است. [1]
فرسودگی یکی از مهمترین مسائل مربوط به فضای شهری است که باعث بی سازمانی، عدم تعادل، عدم تناسب و بی قوارگی آن می شود. فرسودگی عاملی است که به زدودن خاطرات جمعی، افول حیات شهری و شکل گرفتن حیات شهری روزه مره منجر می شود. [2]
در سال های اخیر سیاست های بازآفرینی فرهنگی و کیفی به عنوان ابزار معاصر سازی و رویکرد برنامه ریزی استراتژیک در سایت های تاریخی ارزیابی شده است. هدف اصلی در روند بازآفرینی، افزایش کیفیت زندگی اجتماع محلی و تضمین مشارکت آن ها در این روند است. [3]